

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 18ης Νοεμβρίου 1999 *

Στην υπόθεση C-107/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunale amministrativo regionale per l'Emilia-Romagna (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Teckal Srl

και

Comune di Viano,

Azienda Gas-Acqua Consorziale (AGAC) di Reggio Emilia,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. A. O. Edward, πρόεδρο τμήματος, L. Sevón, J.-P. Puissochet, P. Jann (εισηγητή) και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Teckal Srl, εκπροσωπούμενη από τους A. Soncini και F. Soncini, δικηγόρους Πάριμας, και τον P. Adami, δικηγόρο Ρώμης,
- η Azienda Gas-Acqua Consorziale (AGAC) di Reggio Emilia, εκπροσωπούμενη από τους E. G. Di Fava, δικηγόρο Reggio Emilia, και G. Cugurra, δικηγόρο Πάριμας,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον καθηγητή U. Leanza, προϊστάμενο της υπηρεσίας διπλωματικών διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, επικουρούμενο από τον P. G. Ferri, avvocato dello Stato,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Devadder, γενικό σύμβουλο στη νομική υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, Εξωτερικού Εμπορίου και Συνεργασίας με τις Αναπτυσσόμενες Χώρες,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W. Okresek, Sektionschef στην Καγκελαρία,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον P. Stan-
canelli, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Teckal Srl, εκπροσωπούμενης από τους A. Soncini και P. Adami, της Azienda Gas-Acqua Consorziale (AGAC) di Reggio Emilia, εκπροσωπούμενης από τον G. Cugurra, της Ιταλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον P. G. Ferri, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την A. Bréville-Viéville, chargé de mission στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον P. Stan-
canelli, κατά τη συνεδρίαση της 6ης Μαΐου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 1ης Ιουλίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με διάταξη της 10ης Μαρτίου 1998, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Απριλίου 1998, το Tribunale amministrativo regionale per l'Emilia-Romagna υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ

του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1).

- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκλυσε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Teckal Srl (στο εξής: Teckal) και, αφετέρου, της κοινότητας Viano και της Azienda Gas-Acqua Consorziale (AGAC) di Reggio Emilia (στο εξής: AGAC) σχετικά με την ανάθεση, από την κοινότητα αυτή, της διαχείρισης της υπηρεσίας θερμάνσεως ορισμένων κοινοτικών κτιρίων.

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

- 3 Το άρθρο 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 92/50 ορίζει:

« Κατά την έννοια της οδηγίας:

- α) οι *δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών*: είναι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας συναπτόμενες εγγράφως μεταξύ ενός παρέχοντος υπηρεσίες και μιας αναθέτουσας αρχής (...)
- β) ως *αναθέτουσες αρχές*: θεωρούνται το κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου, οι ενώσεις που αποτελούνται από έναν ή περισσότερους από τους παραπάνω οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή δημοσίου δικαίου.

(...)»

- 4 Το άρθρο 2 της οδηγίας 92/50 διευκρινίζει:

«Αν η δημόσια σύμβαση έχει ως αντικείμενο ταυτοχρόνως προϊόντα κατά την έννοια της οδηγίας 77/62/ΕΟΚ και υπηρεσίες κατά την έννοια των παραρτημάτων I Α και I Β της παρούσας οδηγίας, εμπίπτει στην παρούσα οδηγία εφόσον η αξία των υπό κρίση υπηρεσιών υπερβαίνει την αξία των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη σύμβαση.»

- 5 Κατά το άρθρο 6 της οδηγίας 92/50:

«Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν εφαρμόζονται για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών με φορέα που αποτελεί ο ίδιος αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο β', δυνάμει αποκλειστικού δικαιώματος που του παρέχεται βάσει δημοσιευμένων νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, εφόσον οι διατάξεις αυτές είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη.»

- 6 Η οδηγία 93/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών (ΕΕ L 199, σ. 1), κατάργησε την οδηγία 77/62/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1976, περί συντονισμού των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων κρατικών προμηθειών (ΕΕ ειδ. έκδ. σ. 24). Οι παραπομπές στην καταργούμενη οδηγία θεωρούνται, βάσει του άρθρου 33 της οδηγίας 93/36, ότι γίνονται στην τελευταία.

7 Το άρθρο 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 93/36 ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

- α) συμβάσεις δημόσιων προμηθειών: οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι συναπτόμενες εγγράφως μεταξύ ενός προμηθευτή (φυσικού ή νομικού προσώπου), αφενός, και μιας των αναθετουσών αρχών που ορίζονται στο στοιχείο β', αφετέρου, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή την αγορά με δόσεις, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Η παράδοση των εν λόγω προϊόντων δύναται επιπροσθέτως να περιλαμβάνει εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης·
- β) αναθέτουσες αρχές: το κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις που συγκροτούνται από έναν ή περισσότερους από αυτούς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

(...)

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

8 Το άρθρο 22, παράγραφος 1, του ιταλικού νόμου 142, της 8ης Ιουνίου 1990, για την οργάνωση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (*GURI* αριθ. 135, της 12ης Ιουνίου 1990, στο εξής: νόμος 142/90), ορίζει ότι οι κοινότητες προνοούν για τη διαχείριση των δημοσίων υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο την παραγωγή αγαθών και τις δραστηριότητες που αποβλέπουν στην επίτευξη κοινωνικών σκοπών, καθώς και στην προαγωγή της οικονομικής και πολιτικής ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων.

- 9 Κατά το άρθρο 22, παράγραφος 3, του νόμου 142/90, οι κοινότητες μπορούν να εξασφαλίζουν τις υπηρεσίες αυτές με απευθείας ανάληψη, με ανάθεση σε τρίτους, μέσω ειδικών επιχειρήσεων, ιδρυμάτων χωρίς εμπορικό ενδιαφέρον ή μέσω κεφαλαιουχικών εταιριών των οποίων οι μετοχές ελέγχονται κατά πλειοψηφία από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως.
- 10 Το άρθρο 23 του νόμου 142/90, το οποίο ορίζει τις ειδικές επιχειρήσεις και τα ιδρύματα χωρίς εμπορικό ενδιαφέρον, προβλέπει:

«1. Η ειδική επιχείρηση είναι όργανο (ente strumentale) του τοπικού οργανισμού, έχει νομική προσωπικότητα, επιχειρηματική αυτονομία και δικό του καταστατικό, εγκρινόμενο από το κοινοτικό ή το επαρχιακό συμβούλιο.

(...)

3. Τα όργανα της επιχείρησης και του ιδρύματος είναι το διοικητικό συμβούλιο, ο πρόεδρος και ο διευθυντής, ο οποίος φέρει την ευθύνη της διαχείρισεως. Ο τρόπος διορισμού και ανακλήσεως των μελών του διοικητικού συμβουλίου προβλέπονται από τον κανονισμό του τοπικού οργανισμού.

4. Κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους, η επιχείρηση και το ίδρυμα πρέπει να συμμορφώνονται προς τα κριτήρια της αποτελεσματικότητας, της επάρκειας και της αποδοτικότητας, υποχρεούνται δε να επιτυγχάνουν τον ισοσκελισμό του προϋπολογισμού μέσω της ισορροπίας εξόδων και εσόδων, περιλαμβανομένων και των μεταφορών.

(...)

6. Η τοπική διοίκηση παρέχει το αρχικό κεφάλαιο, ορίζει τους στόχους και τις κατευθύνσεις, εγκρίνει τις συστατικές πράξεις, ασκεί έλεγχο, επαληθεύει τα αποτελέσματα της διαχείρισεως, καλύπτει ενδεχομένως τα κοινωνικά έξοδα.

(...)

- 11 Κατά το άρθρο 25 του νόμου 142/90, οι κοινότητες και οι επαρχίες μπορούν, για την κοινή διαχείριση μιας ή περισσότερων υπηρεσιών, να δημιουργήσουν κοινοπραξία σύμφωνα με τις διατάξεις περί των ειδικών επιχειρήσεων του άρθρου 23. Προς τούτο, κάθε δημοτικό συμβούλιο εγκρίνει, με απόλυτη πλειοψηφία, τη σύμβαση και συγχρόνως το καταστατικό της κοινοπραξίας. Η γενική συνέλευση της κοινοπραξίας αποτελείται από εκπροσώπους των συμμετεχόντων οργανισμών, ήτοι τον δήμαρχο, τον πρόεδρο ή τον εκπρόσωπό τους. Η συνέλευση εκλέγει το διοικητικό συμβούλιο και εγκρίνει τις συστατικές πράξεις που προβλέπει το καταστατικό.
- 12 Η AGAC είναι κοινοπραξία αποτελούμενη από αρκετές κοινότητες — μεταξύ των οποίων και της Viano — για τη διαχείριση των υπηρεσιών ενεργείας και περιβάλλοντος, υπό την έννοια του άρθρου 25 του νόμου 142/90. Βάσει του άρθρου 1 του καταστατικού της (στο εξής: το καταστατικό), έχει νομική προσωπικότητα και διαχειριστική αυτονομία. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του καταστατικού ορίζει ότι η κοινοπραξία έχει ως αντικείμενο την απευθείας ανάληψη και τη διαχείριση των απεριθωσμένων δημοσίων υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι «υπηρεσίες υγραερίου για οικιακούς και βιομηχανικούς σκοπούς, θερμάνσεως για οικιακούς και βιομηχανικούς σκοπούς, καθώς και δραστηριότητες συναφείς και παρεπόμενες προς τις προαναφερθείσες».
- 13 Κατά το άρθρο 3, παράγραφοι 2 έως 4, του καταστατικού, η AGAC μπορεί να επεκτείνει τις δραστηριότητές της σε άλλες συναφείς ή παρεπόμενες υπηρεσίες, να συμμετέχει σε δημόσιες ή ιδιωτικές εταιρίες ή σε οργανισμούς για τη διαχείριση

συναφών και παρεπόμενων δραστηριοτήτων, προκειμένου να εξασφαλίζει τις υπηρεσίες ή τις προμήθειες σε ιδιώτες ή σε δημόσιους οργανισμούς εκτός των κοινοτήτων που μετέχουν στην κοινοπραξία.

- 14 Σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 13 του καταστατικού, οι σημαντικότερες πράξεις διαχείρισης, μεταξύ των οποίων οι ισολογισμοί και οι προϋπολογισμοί, εγκρίνονται από τη συνέλευση της AGAC, αποτελούμενη από εκπροσώπους των κοινοτήτων. Τα άλλα διευθυντικά όργανα είναι το συμβούλιο, ο πρόεδρος του συμβουλίου και ο γενικός διευθυντής. Για τη διαχείριση που ασκούν τα όργανα αυτά δεν λογοδοτούν στις κοινότητες. Τα φυσικά πρόσωπα που μετέχουν στα εν λόγω όργανα δεν αναλαμβάνουν καθήκοντα στις κοινότητες μέλη της κοινοπραξίας.
- 15 Βάσει του άρθρου 25 του καταστατικού, η AGAC πρέπει να επιτυγχάνει την ισορροπία στον προϋπολογισμό και να έχει αποδοτική διαχείριση. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 27 του καταστατικού, οι κοινότητες εισφέρουν κεφάλαια ή αγαθά στην AGAC, η οποία τους καταβάλλει ετήσια πρόσοδο. Το άρθρο 28 του καταστατικού προβλέπει ότι τα ενδεχόμενα κέρδη κάθε χρήσεως κατανέμονται μεταξύ των κοινοτήτων μελών της κοινοπραξίας, κρατούνται από την AGAC προς αύξηση του αποθεματικού ή ακόμη επανεπενδύονται για άλλες δραστηριότητες της AGAC. Κατά το άρθρο 29 του καταστατικού, σε περίπτωση ζημιών, η εξυγίανση της οικονομικής καταστάσεως μπορεί να εξασφαλιστεί, μεταξύ άλλων, με εισφορά νέων κεφαλαίων από τις κοινότητες μέλη της κοινοπραξίας.
- 16 Το άρθρο 35 του καταστατικού προβλέπει διαδικασία διαιτησίας για τον διακανονισμό των διαφορών μεταξύ των κοινοτήτων μελών της κοινοπραξίας ή μεταξύ αυτών και της AGAC.

Η διαφορά της κύριας δίκης

- 17 Με την απόφασή του αριθ. 18, της 24ης Μαΐου 1997 (στο εξής: απόφαση), το δημοτικό συμβούλιο της Viano ανέθεσε στην AGAC τη διαχείριση της υπηρεσίας

θερμάνσεως ορισμένων κοινοτικών κτιρίων. Της απόφασεως αυτής δεν προηγήθηκε καμία διαδικασία υποβολής προσφορών.

- 18 Η αποστολή της AGAC συνίσταται ειδικότερα στη λειτουργία και τη συντήρηση των εγκαταστάσεων θερμάνσεως των οικείων κοινοτικών κτιρίων, περιλαμβανομένων και των αναγκαίων παρεμβάσεων βελτιώσεως, καθώς και στην προμήθεια καυσίμων.

- 19 Η αμοιβή της AGAC καθορίστηκε σε 122 εκατομμύρια ιταλικές λίρες (ITL) για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1997 έως 31 Μαΐου 1998. Στο ποσό αυτό, η αξία της προμήθειας καυσίμων αντιπροσωπεύει 86 εκατομμύρια και το κόστος λειτουργίας και συντηρήσεως των εγκαταστάσεων 36 εκατομμύρια.

- 20 Σύμφωνα με το άρθρο 2 της απόφασεως, κατά τη λήξη της αρχικής περιόδου ενός έτους, η AGAC αναλαμβάνει να εξασφαλίσει την υπηρεσία για πρόσθετη περίοδο τριών ετών, αιτήσει της κοινότητας Viano, κατόπιν προσαρμογής των όρων που προβλέπει η απόφαση. Προβλέπεται επίσης περαιτέρω παράταση.

- 21 Η Teckal είναι ιδιωτική επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα των υπηρεσιών θερμάνσεως. Προμηθεύει κυρίως σε ιδιώτες και δημόσιους οργανισμούς πετρέλαιο το οποίο αγοράζει προηγουμένως από επιχειρήσεις που το παράγουν. Εξάλλου, συντηρεί τις εγκαταστάσεις θερμάνσεως που λειτουργούν είτε με πετρέλαιο είτε με υγραέριο.

- 22 Η Teckal άσκησε προσφυγή κατά της απόφασεως ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per l'Emilia-Romagna, υποστηρίζοντας ότι η κοινότη-

τα Viano έπρεπε να κινήσει τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων που προβλέπει η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση.

- 23 Το αιτούν δικαστήριο, το οποίο διερωτάται ποια από τις οδηγίες 92/50 και 93/36 έχει εφαρμογή, θεωρεί ότι, εν πάση περιπτώσει, υπάρχει υπέρβαση του κατωτάτου ορίου των 200 000 ECU, που καθορίζουν οι δύο οδηγίες ώστε να έχουν εφαρμογή.
- 24 Δεδομένου του μικτού χαρακτήρα της αποστολής που ανατέθηκε στην AGAC, συνισταμένης, αφενός, στην παροχή διαφόρων υπηρεσιών και, αφετέρου, στην προμήθεια καυσίμων, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορούσε να αποκλείσει την εφαρμογή του άρθρου 6 της οδηγίας 92/50.
- 25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale amministrativo regionale ανέστειλε τη διαδικασία και ζήτησε από το Δικαστήριο την ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 92/50 «υπό τις επόψεις που αναφέρονται στο σκεπτικό».

Επί του παραδεκτού

- 26 Η AGAC και η Αυστριακή Κυβέρνηση θεωρούν ότι η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη. Η AGAC προβάλλει, πρώτον, ότι το ποσό της επίδικης στην κύρια δίκη δημοσίας συμβάσεως είναι μικρότερο του κατωτάτου ορίου που προβλέπουν οι οδηγίες 92/50 και 93/36. Συγκεκριμένα, αφενός, η τιμή των καυσίμων έπρεπε να αφαιρεθεί από το εκτιμώμενο ποσό της δημοσίας συμβάσεως στον βαθμό που η AGAC, δεδομένου ότι είναι η ίδια αναθέτουσα αρχή, προμη-

θεύεται τα καύσιμα με δημόσιες διαδικασίες προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών. Αφετέρου, δεν πρόκειται για δημόσια σύμβαση αορίστου χρόνου.

- 27 Δεύτερον, η AGAC θεωρεί ότι η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά στην πραγματικότητα την ερμηνεία του εθνικού δικαίου. Πράγματι, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει ορισμένες διατάξεις του εθνικού δικαίου προκειμένου να είναι σε θέση να προσδιορίσει αν η παρέκκλιση που προβλέπει το άρθρο 6 της οδηγίας 92/50 έχει εφαρμογή.
- 28 Η Αυστριακή Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη διότι δεν περιέχει προδικαστικό ερώτημα. Στον τομέα του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων, η ακριβής διατύπωση των ερωτημάτων έχει ιδιαίτερη σημασία.
- 29 Όσον αφορά, καταρχάς, το ζήτημα αν η αξία της επίδικης στην κύρια δίκη δημοσίας συμβάσεως υπερβαίνει το κατώτατο όριο που προβλέπουν οι οδηγίες 92/50 και 93/36, πρέπει να υπομνησθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης, το οποίο στηρίζεται σε μια σαφή διάκριση των καθηκόντων μεταξύ εθνικών δικαστηρίων και Δικαστηρίου, το τελευταίο είναι αποκλειστικά αρμόδιο να αποφαινεται επί της ερμηνείας ή του κύρους κοινοτικού νομοθετήματος, βάσει πραγματικών περιστατικών που του αναφέρονται από το εθνικό δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 2ας Ιουνίου 1994, C-30/93, AC-ATEL Electronics Vertriebs, Συλλογή 1994, σ. I-2305, σκέψη 16).
- 30 Στο πλαίσιο αυτό, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο αλλά στο αιτούν εθνικό δικαστήριο να διαπιστώσει τα πραγματικά περιστατικά που προκάλεσαν τη διαφορά και να συναγάγει εξ αυτών τα αναγκαία συμπεράσματα για την απόφαση που καλείται να εκδώσει (προσπαρατεθείσα απόφαση AC-ATEL Electronics Vertriebs, σκέψη 17).
- 31 Επομένως, μολονότι είναι αληθές ότι τη μέθοδο υπολογισμού του ποσού της δημοσίας συμβάσεως ορίζουν οι κοινοτικές διατάξεις, ήτοι τα άρθρα 7 της οδηγίας 92/50

και 5 της οδηγίας 93/36, επί της ερμηνείας των οποίων το εθνικό δικαστήριο μπορεί, ενδεχομένως, να υποβάλει προδικαστικά ερωτήματα, σ' αυτό εναπόκειται, ωστόσο, σύμφωνα με την κατανομή αρμοδιοτήτων που προβλέπει το άρθρο 177 της Συνθήκης, να εφαρμόζει επί μιας συγκεκριμένης περιπτώσεως τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου. Πράγματι, δεν είναι δυνατή η εφαρμογή των κανόνων αυτών χωρίς εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως στο σύνολό τους (βλ. απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 1990, C-320/88, Shipping and Forwarding Enterprise Safe, Συλλογή 1990, σ. I-285, σκέψη 11).

- 32 Επομένως, το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει το αιτούν δικαστήριο στην κρίση του ως προς τον υπολογισμό της αξίας της δημοσίας συμβάσεως για να καταλήξει στο απαράδεκτο της αιτήσεως προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.
- 33 Πρέπει εν συνεχεία να υπομνησθεί ότι, στα πλαίσια του άρθρου 177 της Συνθήκης, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί ούτε επί της ερμηνείας εθνικών νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων ούτε αν τέτοιες διατάξεις συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο. Μπορεί ωστόσο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο τα στοιχεία που αναφέρονται στην ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου τα οποία θα του δώσουν τη δυνατότητα να επιλύσει το νομικό ζήτημα το οποίο αντιμετωπίζει (απόφαση της 4ης Μαΐου 1993, C-17/92, Distribuidores Cinematográficos, Συλλογή 1993, σ. I-2239, σκέψη 8).
- 34 Τέλος, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο εξακολουθεί να έχει το δικαίωμα, στην περίπτωση ερωτημάτων που δεν έχουν διατυπωθεί με σαφήνεια, να συναγάγει από το σύνολο των στοιχείων που παρέσχε το εθνικό δικαστήριο και από τη δικογραφία της κύριας δίκης τα στοιχεία του κοινοτικού δικαίου που χρειάζονται ερμηνεία, λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο της διαφοράς (αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 1984, 251/83, Haug-Adrion, Συλλογή 1984, σ. 4277, σκέψη 9, και της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-168/95, Arcaro, Συλλογή 1996, σ. I-4705, σκέψη 21).
- 35 Υπό το φως των στοιχείων που περιέχει η διάταξη περί παραπομπής, πρέπει να θεωρηθεί ότι το εθνικό δικαστήριο ερωτά ουσιαστικά αν οι διατάξεις του κοινοτικού

δικαίου στον τομέα συνάψεως δημοσίων συμβάσεων έχουν εφαρμογή όταν οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως αναθέτει την προμήθεια προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών σε κοινοπραξία στην οποία συμμετέχει, υπό όρους όπως αυτοί που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης.

- 36 Επομένως, η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

- 37 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η κοινότητα Viano ανέθεσε στην AGAC, με μία μόνον πράξη, τόσο την παροχή ορισμένων υπηρεσιών, όσο και την προμήθεια ορισμένων προϊόντων. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι η αξία των προϊόντων αυτών υπερβαίνει την των υπηρεσιών.
- 38 Όμως, από το άρθρο 2 της οδηγίας 92/50 προκύπτει, *a contrario*, ότι, αν μια δημόσια σύμβαση έχει ως αντικείμενο συγχρόνως προϊόντα κατά την έννοια της οδηγίας 93/36 και υπηρεσίες, κατά την έννοια της οδηγίας 92/50, η σύμβαση αυτή εμπίπτει στην οδηγία 93/36, όταν η αξία των διαλαμβανομένων στη δημόσια σύμβαση προϊόντων υπερβαίνει την των υπηρεσιών.
- 39 Προκειμένου να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο που του υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα λυσιτελή απάντηση, το Δικαστήριο μπορεί να χρειαστεί να λάβει υπόψη του κανόνες κοινοτικού δικαίου τους οποίους το εθνικό δικαστήριο δεν αναφέρει στο

ερώτημά του (αποφάσεις της 20ής Μαρτίου 1986, υπόθεση 35/85, Tissier, Συλλογή 1986, σ. 1207, σκέψη 9, και της 27ης Μαρτίου 1990, C-315/88, Bagli Pennacchiotti, Συλλογή 1990, σ. I-1323, σκέψη 10).

- 40 Επομένως, για να παρασχεθεί στο εθνικό δικαστήριο μια χρήσιμη ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, επιβάλλεται να ερμηνευθούν οι διατάξεις της οδηγίας 93/36 και όχι το άρθρο 6 της οδηγίας 92/50.
- 41 Προκειμένου να προσδιοριστεί αν η ανάθεση, εκ μέρους οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, της προμήθειας προϊόντων σε κοινοπραξία στην οποία αυτή συμμετέχει πρέπει να γίνεται με τη διαδικασία υποβολής προσφορών που προβλέπει η οδηγία 93/36, επιβάλλεται να εξεταστεί αν η ανάθεση αυτή συνιστά δημόσια σύμβαση προμηθειών.
- 42 Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο και αν το εκτιμώμενο ποσό της συμβάσεως, χωρίς τον φόρο προστιθεμένης αξίας, είναι ίσο ή υπερβαίνει τις 200 000 ECU, η οδηγία 93/36 έχει εφαρμογή. Δεν ασκεί συναφώς επιρροή το ότι ο προμηθευτής είναι ή όχι η αναθέτουσα αρχή.
- 43 Πράγματι, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι οι μόνες επιτρεπόμενες εξαιρέσεις στην εφαρμογή της οδηγίας 93/36 είναι εκείνες που αναφέρονται ρητώς και περιοριστικώς (βλ., σχετικά με την οδηγία 77/62, απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1993, C-71/92, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 1993, σ. I-5923, σκέψη 10).
- 44 Όμως, η οδηγία 93/36 δεν περιέχει διάταξη ανάλογη προς το άρθρο 6 της οδηγίας 92/50 αποκλείουσα από το πεδίο εφαρμογής της τις δημόσιες συμβάσεις που ανατίθενται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στις αναθέτουσες αρχές.
- 45 Επιβάλλεται, άλλωστε, να παρατηρηθεί ότι η διαπίστωση αυτή δεν επηρεάζει την υποχρέωση αυτών των αναθετουσών αρχών να εφαρμόσουν με τη σειρά τους τις διαδικασίες υποβολής προσφορών που προβλέπει η οδηγία 93/36.

- 46 Η κοινότητα Viano, ως οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως, είναι αναθέτουσα αρχή κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/36. Επομένως, απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει αν η σχέση μεταξύ αυτής και της AGAC συγκεντρώνει και τις λοιπές προϋποθέσεις που προβλέπει η οδηγία 93/36 ώστε η σχέση αυτή να αποτελεί δημόσια σύμβαση προμηθειών.
- 47 Τέτοια περίπτωση συντρέχει, σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας 93/36, αν πρόκειται για σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας συναφθείσα εγγράφως, που έχει ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, την αγορά προϊόντων.
- 48 Δεν αμφισβητείται εν προκειμένω ότι η AGAC προμηθεύει προϊόντα, δηλαδή τα καύσιμα, στην κοινότητα Viano έναντι τιμήματος.
- 49 Όσον αφορά την ύπαρξη συμβάσεως, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να εξακριβώσει αν υπήρξε σύμβαση μεταξύ δύο διακεκομμένων προσώπων.
- 50 Συναφώς, σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας 93/36, αρκεί, κατ' αρχήν, ότι η δημόσια σύμβαση συνήφθη μεταξύ, αφενός, ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως και, αφετέρου, ενός προσώπου το οποίο νομικώς διακρίνεται από τον οργανισμό αυτόν. Διαφορετική περίπτωση συντρέχει μόνον αν, συγχρόνως, ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως ασκεί επί του εν λόγω προσώπου έλεγχο ανάλογο προς εκείνον που ασκεί επί των δικών του υπηρεσιών και αν το πρόσωπο αυτό πραγματοποιεί το ουσιώδες της δραστηριότητάς του με τον ή τους οργανισμούς που το ελέγχουν.
- 51 Κατά συνέπεια, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 93/36 έχει εφαρμογή όταν η αναθέτουσα αρχή, όπως ένας οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως, σχεδιάζει να συνάψει εγγράφως, με τυπικώς διακεκομμένο από αυτήν οργανισμό και αυτόνομο σε σχέση με αυτήν όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων,

σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας που έχει ως αντικείμενο την προμήθεια προϊόντων, ανεξαρτήτως του αν ο οργανισμός αυτός είναι ή όχι αναθέτουσα αρχή.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 52 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική, η Βελγική, η Γαλλική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόμπου, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 10ης Μαρτίου 1998 το Tribunale amministrativo regionale per l'Emilia-Romagna, αποφαινεται:

Η οδηγία 93/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών, έχει εφαρμογή όταν η αναθέτουσα αρχή, όπως ένας οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, σχε-

διάζει να συνάψει εγγράφως, με τυπικώς διακεκριμένο από αυτήν οργανισμό και αυτόνομο σε σχέση με αυτήν όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων, σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας που έχει ως αντικείμενο την προμήθεια προϊόντων, ανεξαρτήτως του αν ο οργανισμός αυτός είναι ή όχι αναθέτουσα αρχή.

Edward

Sevón

Puissochet

Jann

Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Νοεμβρίου 1999.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

D. A. O. Edward